



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **A. K.**, zastoupeného JUDr. Otylkou Pavlíkovou, advokátkou se sídlem Lidická 28, Praha 5, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 1. 2003, čj. OAM-585/VL-11-P17-2001, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 8 Az 125/2003, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2004, čj. 8 Az 125/2003 - 43,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí nebyl žalobci (dále též „stěžovatel“) udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“); současně na něj nebyla vztažena překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Podle žalovaného odešel žalobce z vlasti, neboť mu nevyhovují tamní poměry a nechtěl tam žít; do České republiky přicestoval za prací a finanční podporou rodiny. Dalším důvodem bylo údajné trestní stíhání za vyhýbání se vojenské službě; v případě návratu do vlasti se žalobce obává uvěznění. Žalovaný neshledal v těchto důvodech pronásledování žalobce z důvodu rasy, národnosti, náboženství, politické orientace, příslušnosti k určité sociální skupině či pro uplatňování politických práv a svobod, a proto mu azyl neudělil. Žalovaný nedospěl k závěru, že by byl žalobce po návratu do země původu pronásledován, jelikož z jeho výpovědi vyplynulo, že se v minulých letech pravidelně bez komplikací vracel ze zahraničních pobytů zpět do Ruska. Navíc žalobce přicestoval

do České republiky již v červnu 1999, avšak o azyl požádal až v lednu 2001; toto jednání žalovaný označil za účelové. Snaha pracovat zde a podporovat rodinu pak není důvodem pro udělení azylu. Žalovaný se vyjádřil k neudělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu; k neexistenci překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu uvedl, že obava žalobce, že bude potrestán za vyhýbání se vojenské službě, není důvodná, neboť dosud ani osobně neobdržel povolávací rozkaz. I kdyby byl v Rusku skutečně za nenastoupení vojenské služby odsouzen, nestalo by se tak z důvodu pronásledování podle § 12 zákona o azylu.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2004, čj. 8 Az 125/2003 - 43, byla zamítnuta žaloba proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného. Soud uvedl, že žalovaný poskytl žalobci možnost sdělit veškeré okolnosti týkající se jeho odchodu z Ruska, při pohovoru mu kladl otázky, jež mohly mít pro rozhodnutí o žádosti o azyl význam, skutkový stav byl tedy zjištěn úplně a přesně. Výkon vojenské služby je podle soudu občanskou povinností žalobce stanovenou zákonem, je povinný i v mnoha vyspělých demokratických státech a proto jej nelze považovat za diskriminační vůči osobě žalobce. Žalovaný podle soudu neshledal pronásledování žalobce z důvodů taxativně vymezených v zákoně o azylu; žalobce tedy nesplnil podmínky pro udělení azylu. K neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu soud uvedl, že na něj není právní nárok a soud rozhodnutí o něm přezkoumává pouze v tom směru, zda žalovaný nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo je nezneužil. V daném případě skutkové okolnosti nenásvědčují tomu, že by žalovaný meze správního uvážení překročil či je zneužil. K neexistenci překážky vycestování soud uvedl, že i pokud by žalobce nastoupil vojenskou službu v Čečensku – což je ničím nepodložená hypotéza – nelze překážku vycestování z hlediska žalobcova ohrožení válečným konfliktem brát v úvahu, neboť je nutné vycházet ze skutečnosti, že žalobce výkonem vojenské služby plní svou zákonnou občanskou povinnost. Žalovaný tedy podle soudu nepochybil, pokud na žalobce překážku vycestování nevztáhl. Ze všech těchto důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel namítl, že soud nesprávně posoudil otázku aplikace § 12 zákona o azylu. Žalobce uvedl, že byl vždy připraven svůj stát bránit; podle zpráv od přátel a příbuzných však měl být povolán k výkonu vojenské služby do Čečenska. Žalobce má obavu z trestního stíhání v souvislosti s neuposlechnutím povolávacího rozkazu, jenž mu měl být opakovaně doručován na adresu jeho bývalého bydliště v Rusku, a kterého neuposlechl, neboť se neztotožňuje s politikou Ruska vůči Čečensku. Žalobce je přesvědčen, že jeho trestní stíhání souvisí s jeho politickým přesvědčením a jeho uplatňováním. Stěžovateli není známo, z čeho žalovaný i soud vycházely při konstatování, že žalobce měl vojenskou službu nastoupit ve Vladivostoku. Důvod, že žalobci život v Rusku nevyhovoval a další důvody ekonomické povahy, byly až sekundární. Soud podle stěžovatele nepřihlédl k námitce, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, protože nevycházel z aktuálních zpráv o politické situaci a o dodržování lidských práv v souvislosti s výkonem vojenské služby v Rusku. Žalobce se při jednání před soudem pokusil zprávy předložit. Soud měl dojít k závěru, že si žalovaný neopatřil dostatek aktuálních podkladů pro objektivní zhodnocení poměrů v Rusku. Žalovaný nemohl z podkladů, které měl k dispozici, rozhodnout v souladu se zákonem. Ohledně spekulativnosti odchodu do Čečenska žalobce uvedl, že se jednalo o zkušenost jeho známého, jenž byl obdobným způsobem ve stejné lokalitě odveden a zařazen do vojenského kontingentu v Čečensku. Žalobce poukázal na čl. 43 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků (dále jen „Příručka“), podle něhož se nemusejí opodstatněné obavy z pronásledování zakládat na vlastních zkušenostech žadatele o azyl. Podle stěžovatele

přibližuje poměry v ruské armádě dnes již neaktuální zpráva Ministerstva vnitra Velké Británie o Rusku z dubna 2001, v níž jde o nezákonné popravky skupin dezertérů, nezákonný způsob odvodu nových branců za asistence policie. Zpráva z roku 2001 rovněž poukazuje na nedodržování lidských práv v ozbrojených složkách Ruska a na skutečnost, že platné zákony jsou v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. Z toho lze dovodit, že se otázka udělení azylu žalobci nemůže omezovat pouze na důvod, že žalobce neuposlechl povolávací rozkaz z důvodu politického přesvědčení; žalovaný se měl zabývat i poměry v ruské armádě a způsoby povolávání záložníků. Vzhledem k tomu, že žalovaný tak neučinil, měl soud jeho rozhodnutí zrušit. Žalobce požádal o nařízení jednání o kasační stížnosti za účelem upřesnění svých výpovědí za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka. Ze všech těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2004, čj. 8 Az 125/2003 - 43, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatel požádal o ustanovení zástupce a o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s názorem Městského soudu v Praze. K námitce nedostatku použitých zpráv o situaci v zemi původu žalobce žalovaný uvedl, že použité zprávy byly relevantní a dostatečné k posouzení žádosti o udělení azylu, neboť rozhodná je doba okamžiku projevení úmyslu požádat o azyl. Skutkový stav byl s ohledem na tvrzení stěžovatele zjištěn dostatečně. S obsahem použitých zpráv se měl stěžovatel možnost seznámit, navrhnout jejich doplnění, takto však neučinil; přitom je především v zájmu žalobce, aby předložil maximum informací týkajících se jeho případu. Žalovaný uvedl, že podle Příručky si rozhodnutí o statutu uprchlíka vyžádá především ohodnocení výpovědi žalobce než posuzování situace v zemi původu. Informace o zemi původu ze dne 1. 2. 2001 byla podle žalovaného použita pouze podpůrně a nikoliv jako hlavní a rozhodující informace, podle níž byla žádost žalobce posuzována. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody odpovídající § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

První důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikován nesprávný právní závěr, popřípadě je aplikován správný právní názor, který je však nesprávně vyložen. Stěžovatel tento důvod konkretizoval tvrzením, že Městský soud v Praze pochybil, pokud v tvrzeních žalobce neshledal obavu z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, tedy důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že výkon vojenské služby ve vlasti nelze hodnotit jako diskriminaci zakládající odůvodněný strach z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství žadatel o azyl má; výkon vojenské služby je ostatně povinný také v mnoha vyspělých demokratických státech. Je třeba opětovně zdůraznit, že stěžovatel dosud nebyl povolán k výkonu vojenské služby, proto jsou úvahy o místě výkonu vojenské služby zcela hypotetické. Žalobce proto v žádosti o udělení azylu ani v pohovoru k důvodům pro udělení azylu neuvedl žádné důvody relevantní pro udělení azylu na území České republiky neuvedl;

důvody ekonomické povahy nejsou zákonnými důvody pro udělení azylu na území České republiky. Nejvyšší správní soud dospěl ve shodě se soudem prvního stupně k závěru, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán.

Dalším důvodem kasační stížnosti je důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Stěžovatel je přesvědčen o tom, že soud prvního stupně pochybil, když nezrušil rozhodnutí žalovaného z důvodu, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav, což podle stěžovatele zapříčinilo použití neaktuálních zpráv o situaci v Rusku. Námitkou stěžovatele, že byly použity neaktuální zprávy o situaci v zemi jeho původu, pročez nebyly objektivně zhodnoceny poměry v Rusku ohledně povolávacích rozkazů do armády (nutno poznamenat, že stěžovatel žádný povolávací rozkaz dosud neobdržel – pozn. soudu), se však Nejvyšší správní soud nemohl zabývat, neboť nebyla žalobcem řádně a včas uplatněna v řízení před soudem prvního stupně. Stěžovatel uplatnil výhrady směřující vůči zprávám o situaci v Rusku až při ústním jednání před soudem prvního stupně, tedy po uplynutí zákonné lhůty pro podání žaloby. Vzhledem k zásadě koncentrace řízení, jež je ve správním soudnictví uplatňována, však bylo možné rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky nebo ji rozšířit o nové žalobní body pouze ve lhůtě pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s.); toliko takto uplatněnými žalobními námitkami se soud prvního stupně mohl zabývat. Městský soud v Praze proto nemohl napadené rozhodnutí z důvodu opožděné námítky nedostatečně zjištěného skutkového stavu zrušit, neboť bez včasného návrhu soud zruší pouze takové rozhodnutí správního orgánu, jež trpí vadami vyvolávajícími jeho nicotnost (§ 76 odst. 2 s. ř. s.). Jelikož výše uvedená námitka nebyla stěžovatelem řádně uplatněna v žalobním řízení, nemohl se jí nyní zabývat ani Nejvyšší správní soud, neboť řízení před Nejvyšším správním soudem je založeno na kasačním principu přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně; pokud se tedy soud prvního stupně nemohl některou žalobní námitkou zabývat, nemůže být taková námitka předmětem přezkumu ani v řízení před Nejvyšším správním soudem. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. není dán.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud nevyhověl žádosti žalobce o nařízení jednání v řízení o kasační stížnosti; podle § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. K projednání kasační stížnosti nařídí jednání, považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování. Vzhledem k tomu, že v souzené věci nebylo třeba v řízení o kasační stížnosti provádět dokazování, a Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný důvod, pro nějž by bylo nařízení jednání vhodné, návrhu žalobce na projednání kasační stížnosti při jednání nevyhověl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřisluší a žalovanému v souvislosti s kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Stěžovateli byla pro toto řízení před soudem ustanovena soudem zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Nejvyššímu správnímu soudu však do dne jeho rozhodnutí nebylo prokázáno, že v daném případě proběhla první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, proto o odměně advokátky za zastupování v řízení o této kasační stížnosti nerozhodoval.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. listopadu 2005

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu